

NOVICE.

Nadomestilo za slovenske
liste med stavko.

Štev. 7.

V Ljubljani, dne 8. novembra 1919.

Leto I.

Tiskarska stavka — politična stavka.

Mnogo stavcev in to baš razsodnejši starejši tovariši so bili že izpočetka zoper stavko, ker so uvideli, da so stavljene zahteve pretirane in da se z glavo ne more skozi zid, a terorizem mlajših je prodr. Dames sta pa dve tretjini stavcev zoper stavko ter bi radi šli zopet na delo pod prejšnjimi pogoji, če bi smeli, a brani jim njihov odbor, ki grozi, da vsakoogar izključi, kdor bi šel na delo. Boje se tudi, da bi jih stavkujoči dejansko napadli, če bi nekateri šli na delo. Mlajši, ki imajo stanovanje in hrano doma pri starših ozir. sorodnikih, lahko stavkajo, težko pa je oženjenim, ki imajo skrbeti za rodbino. Lastniki tiskarn bi radi dovolili povišanje plač, če bi bilo mogoče, a to žal ni, ker v Nem. Avstriji in na Češkem delajo mnogo ceneje, kakor pa je mogoče v Jugoslaviji. Samo ta teden je nabral neki agent z Dunaja v Ljubljani za dva milijona kron tiskarskih naročil in neki inženir s Prage celo za tri milijone. Torej za pet milijonov kron je šlo dela iz Jugoslavije. — Tiskarna Vernay na Dunaju je istotako preplavljala vse tukajšnje knjigarne s ponudbami, češ da ima 47 strojev, nad četrt milijona kg črk, a dela nič in se priporoča za delo. Takih tiskarn, ki nimajo dela je v Nem. Avstriji vse polno in te so že do sedaj delale občutno konkurenco slovenskim tiskarnam, v bodoče bi jih pa naravnost ubile. Slov. tiskarstvo je res na robu pogibelji. — Sedanja tiskarska stavka ni upravičena, če primerjamo plače stavcev s plačami drugih stanov n. pr. uradništva itd., temveč sedanja stavka je predvsem politična.

Soc. demokratična stranka je hotela potom stavke zatreti vse druge slovenske časopise, da bi se tembolj razširil »Naprej« in da bi bilo občinstvo navezano edino le na »Naprej«, da bi tako soc. demokratična stranka lahko pisala zoper vse druge ter tako pridobivala na terenu. Stavci so bili pripravljene staviti in tiskati »Naprej« za prejšnje plače, a drugih listov in niti »Uradnega lista« ter nujnih uradnih tiskovin niso stavili za prejšnje plače. V takem položaju je pač samoobsebi umljivo, da so lastniki tiskarn, ki so povečini tudi lastniki časopisov, sklenili, da tudi »Naprej« ne sme izhajati, če drugi časopisi ne smejo. Hoteli so potem »Naprej« v Zagrebu tiskati, a je bilo — predrago ter v nadomestilo razširjajo »Hrvatskega tipografa«, ki pa tudi nihče ne mara, ker je — predrag. Tukaj lahko uvidijo gg. stavci, kako bi bilo s slovenskimi časopisi, če bi jih morali podražiti.

Ker je sedanja tiskarska stavka pred-

vsem politična, ker jo je hotela soc. dem. stranka izrabiti v svoje strankarske namene, eni prišlo niti do pogajanj. Nemogoče je pripustiti da bi izhajal edino le »Naprej«, ter hujskal stan za stan na stavko, a drugi časopisi ne bi smeli izhajati, da bi resnico povedali. Nastala bi anarhija, ki bi vedla do boljševiških ruskih razmer. Primere imamo že te dni v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku.

Razsodni tiskarji naj uvidijo ter se naj ne dajo več zlorabljati v strankarske namene, ki vodijo v anarhijo in boljševizem.

Po domovini.

Konec tiskarske stavke? Ker so stavkujoči naprosili dež. vlado za posredovanje in so lastniki tiskarn izjavili, da se prej ne začno pogajati s stavkujočimi, dokler se ne začne v vseh tiskarnah Slovenije z rednim delom in so stavkujoči odgovorili, da ne začno prej z delom, dokler se pogajanja ne začne je predsednik dež. vlade g. dr. Brejc sporočil obema organizacijama da se naj v ponedeljek 10. t. m. povrnejo stavkujoči na delo, a lastniki tiskarn naj začne s pogajanja. Slednji so izjavili, da sprejmejo predlog g. dr. Brejca, vprašanje pa je, ali ga bodo tudi stavkujoči.

Regentova zahvala. Župan dr. Iv. Tavčar je prejel iz Beograda sledečo brzojavko: »Najskrenejša hvala na izrazih, poslanih mi o priliki praznovanja obletnice osvobojenja v Ljubljani in najlepše pozdrave z željo za napredek. Aleksander.«

Rekonstrukcija kabineta. Pogajanja med Davidovičem in Črnogorskimi poslanci so zaključena; gre samo še za osebo, ki naj v imenu črnogorskih poslancev vstopi v vlado. Kot kandidati se imenujejo Marko Dakovič, Jojič in Spasoje Piipič. Dakovič ne želi prevzeti portfelja, Jojič je bolan, vsled česar se računa danes z vstopom Spasoje Pilepiča v vlado. Govori se, da se sočasno tudi popolni in rekonstruirana ministrski svet.

Konferenca frančiškanskih provincijalov. V Sarajevu se vrši konferenca jugoslovanskih frančiškanskih provincijalov, katere se udeležujejo provincijali iz Zagreba, Sarajeva, Mostara ter namestnika dubrovnškega in splitskega provincijala. Ljubljanski provincijal O. Čampa zaradi ustavljenega prometa ni mogel priti. Na konferenci bodo razpravljali o potrebah frančiškanskih provincij in o listu »Naša misel«, ki ima biti skupno glasilo vseh jugoslovanskih frančiškanov.

Marušić finančni svetnik je umrl. Pogreb iz deželne bolnice v soboto ob 15. uri.

Italijanski tržaški škof. Iz Rima se po-

roča: Prejšnji vojaški almosenier Bartolomasi je imenovan za tržaškega škofa.

Šef ljubljanskega odseka min. trgovine in industrije. Za šefa ljubljanskega odseka ministrstva trgovine in industrije v činu ministrskega svetnika je imenovan dosedanji načelnik tega odseka dr. Marn.

Imenovanja v justični službi. Imenovanja so pri višjem oziroma deželnem sodišču v Ljubljani: višji oficijal g. Anton Spendre v Litiji, za ravnatelja zemljiške knjige; za pisarniške ravnatelje pa začasni pisarniški ravnatelj g. Henrik Abram in višji pisarniški predstojnik g. Ivan Bizjak.

Kolkovanje bankovcev. Dne 3. t. m. se je pri ministrstvu za finance vršila konferenca denarnih zavodov radi sporazuma, kako izvršiti kolkovanje bankovcev. Vsi denarni zavodi, ki bi se ne udeležili kolkovanja, bi bili ta čas zaprti, tako da bi se izognilo tihotapstvu s kronami. Kolkovanje se bo vršilo pri 302 denarnih zavodih v Srbiji in pri sličnih upravnih skupinah novoosvojenih krajev. Pri vsakem zavodu bo v to svrhu imenovana posebna komisija. Kolkovanje se mora izvršiti v desetih dneh. Sodijo, da kroži v prometu okrog 10 milijard kron. Od denarja se odtegne 20% in se izroči za ta znesek posebno potrdilo, ki bo imelo isto veljavo kakor gotovina. To potrdilo se bo izplačalo pri zamenjavi kron v nov državni denar. Ta odredba ima namen, da se omeji količina papirnatih kron v prometu. Kolki za kolkovanje bankovcev se že nahajajo v Beogradu. Kolki so bili izdani pod nadzorstvom uradnikov finančnega ministrstva Pajičiča in Radosavljeviča na Dunaju. Za vsako vrsto bankovcev so izdelani posebni kolki v raznih barvah, ki se lahko razlikujejo druga od druge. Najpreje se bodo kolkovali tisočkronski in stokronski bankovci, potem pa bankovci po 50, 20 in 10 kron. Kolkovanje se bo pričelo v vseh središčih naše kraljevine en in isti dan.

Zbor delegatov Slovenskega planinskega društva se bo vršil 16. novembra 1919 ob 9. uri dopoldne v društveni sobi Kralja Petra trg 2, pritličje (pisarna odvetnika dr. Frana Tominška).

Štrajk v premogokopih končan. Med rudarskimi delavci in lastniki rudnikov v Zagorju in Hrastniku je prišlo do sporazuma. Delavci so se po večini vrnili na delo. Istotako se je dosegel sporazum tudi v trboveljskem premogokopu in so se tudi tam delavci vrnili včeraj na delo.

Neuspešna stavka. Dne 5. t. m. je bila končana stavka bančnih uradnikov v Zagrebu, ki je trajala 7 tednov. Stavkujoči niso popustili v svojih zahtevah, vendar pa so sklenili, da se vrnejo na delo. Banke bodo odločevale, katerega uradnika bodo zopet sprejele v službo. Popoldne je bilo zbo-

rovanje bančnih uradnikov, na katerem se je stavkujočim naznanil rezultat dogovorov, ki je za stavkujoče uradnike nepovolen. Na zborovanju je došlo do demonstracije proti ministru Koraču, o katerem pravijo, da ni posreduval v onem pravcu in z ono energijo, kakor je v Beogradu obetal delegatom bančnih uradnikov. Po zborovanju so odšli stavkujoči uradniki v dolgi vrsti po mestu do svojega društvenega lokala, kjer je tajnik društva bančnih uradnikov dr. Politeo imel govor, ki ga je zaključil z besedami: »Stavka je propala, toda organizacija živi!«

Aretirani vohuni. Vojaška oblast je v Kranjski gori aretirala tri osebe, o katerih je dobila v roke dokaze, da so vohunili za Italijo. Dotičniki so iz Goriške in so bili vselej na glasu kot dobri Slovenci. Zato se vse čudi, da so se dali premotiti od italijanskega zlata.

Reško vprašanje.

Trumbič nepopustljiv. Italijanske skrbi. Iz Pariza se poroča: Italijansko javno mnenje je v velikih skrbih radi Wilsonove odklonitve Tittonijevega predloga. »Corriere della Sera« in neke druge novine pozivljajo zaveznike, naj uplivajo na Wilsona, da popusti. Drugi listi govorijo že o odhodu Tittonija z mirovne konference, kar bi značilo prelom Italije s konferenco. Govori se pa v Parizu, da ostane Tittoni v francoski prestolici vsaj še do konca t. m. Polagale so se tudi nade v direktna pogajanja z jugoslovansko delegacijo, toda po zanesljivih informacijah je Trumbič sedaj nepopustljiv in hoče počakati rezultat italijanskih volitev. Zelo značilno pa je, da pozivlje »Gazzetta del Popolo«, ki je odobraval D' Annunijev puč, naj prostovoljno zapusti Reko, da olajša na ta način Tittonijevo akcijo.

Reško vprašanje. Londonske »Times« ponovno naglašujejo potrebo neposrednega sporazuma med Italijani in Jugoslovani v reškem in dalmatinskem vprašanju. List piše med drugim: »Zdi se, da je neposredni sporazum med Italijo in Jugoslavijo najpripravnejša pot za izhod iz sedanjega zapletenega položaja. Pogajanja na podlagi vzajemnega priznavanja narodnostnih pravic bi mogla dovesti do sporazumljenja med obema narodoma, ki bi zadovoljilo obe stranki. Ozirajoč se na D' Annunzиеvo reško pustolovščino, sklepajo »Times«, da je jasno da se ta pogajanja ne smejo začeti na temelju izvršenega čina. — Dobro informiran Amerikanec, ki ima tesne stike z ameriško mirovno delegacijo, je izjavil pariškemu poročevalcu »Tribune«, da je bil Tittoniev kompromisni predlog za rešitev reškega vprašanja zato odklonjen, ker se v Washingtonu ni verjelo v njegovo odkritosrčnost. Namen Tittonijevega predloga je bil, da zajamči Reko Italiji, ako ne sedaj, pa vsaj pozneje. Predsednik Wilson tega ni mogel dopustiti. (LDU)

Mirovni posvet.

Dementi o ultimatu Jugoslaviji. Nekateri listi so bili prinesli vest, da je vrhovni svet stavil jugoslovanski vladi ultimatum glede podpisa mirovne pogodbe z Nemško

Avstrijo. Te vesti se dementujejo, ker so brez vsake podlage.

Novi mirovni delegat kraljestva SHS. Andrija Radović, nekdanji črnohorski ministrski predsednik, je imenovan pooblaščenim delegatom jugoslovanske delegacije v Parizu.

Vrhovni svet je sklenil, okrožja, kjer se ima vršiti ljudsko glasovanje, odkazati posameznim alijancem v nadzorstvo takole: Okrožje Allenstein (na vzhodnem Pruskem) Angliji, okrožje Marienwender Italiji, Gorenjo Šlezijo Franciji in Tešin Ameriki. Do ratifikacije pogodbe z Ameriko bo Francija provizorično prevzela tešinsko okrožje. Nadalje je vrhovni svet sklenil, da bo donavska komisija zastopana v komisiji, določeni po členu 349 versailleske mirovne pogodbe. Vrhovni svet se je bavil tudi s poročilom S. Georgea Clarka o položaju na Ogrskem.

Protj Romuniji. Vrhovni svet je sklenil naročiti poslanikom alijancev, da nemudoma obvestijo romunsko vlado o izrečni želji vrhovnega sveta, da odgovori jasno in brez ovinkov na vsa stavljená vprašanja. Položaj na Ogrskem zahteva hitro odločitev, ker je za varnost centralne Evrope nujno potreba, da se vrnejo normalne razmere. Aliirane in asociirane države zato rej ne morejo dopustiti nobenih pogajanj več, ki bi mogla zavleči odgovor na ona tri vprašanja, ki so bila stavljená dne 12. oktobra.

Razpust mirovne konference? »Secolo« javlja, da se po informacijah iz pariških službenih krogov razpusti mirovna konferenca dne 13. t. m. Vprašanje nastane, kaj se v tem slučaju zgodi z reškim vprašanjem.

Rusija.

Boji na Ruskem. »Vossische Zeitung« priobčuje tole poročilo ruskega časopisa »Priziva«: Fronta generala Judeniča: Na vsej fronti se nadaljujejo ljuti boji. Dalekonosni angleški topovi bombardirajo trdnjavo Kronstadt in Krasno Gorko. Južno od Krasne Gorke se bijejo boji z menjajočim se uspehom. Po srditem boju s premočnim sovražnikom smo se morali umakniti iz Gacine. Tudi južno-vzhodno od Gdova ob Peipuskem jezeru se nadaljujejo boji. Pri Pskovem močan artiljerijski boj. Južno-vzhodno od Baltinova so napadli estonski oddelki in zasedli Bondjerje. — Fronta Denjilkinova: Na levem krilu v smeri proti Mogilevu napada sovražnik. Pri Černigovu so bili doslej vsi sovražni napadi odbiti. V središču so napadle naše čete na črti Dmitrijev—Kromy—Orel—Mzensk. Sovražnik se umika s trdovratnim odporom na vsej fronti proti severozapadu. Dmitrijev, ki smo ga morali prejšnji dan zapustiti, smo iznova osvojili. Na fronti Novosil—Elek smo pregnali sovražnika nazaj. Zapadno od Eleka smo zasedli Ismilko in Dolgorukovo. Ob Donu se je ustavljal naš strateški umik, ki je trajal nekaj dni na odseku Voronjež—Lisko. Uspešno ustavljamo sovražnika. Vzhodno od Caričina so naše čete po ljutih bojih na levem bregu Volge prekoračile reko in se tam utrdile. — Fronta admirala Kolčaka: V središču je sovražnik započel

odločilen napad in je naše čete potisnil nazaj.

Razna poročila.

Neosnovane vesti o preloženju orient-expressa. Nekatero novine so prinesle vest, da so zahtevale francoske vojne misije, da se preloži orientalski ekspresni vlak s sedanje proge preko Curiha in Jugoslavije na progo Solnograd—Dunaj in Budimpešto in to radi nerednosti, ki se dogajajo na jugoslovanskih progah. Na podlagi informacij o preložitvi ni govora, ker bi preložitvev z ozirom na težkoče in nerednosti, ki vladajo tudi v drugih državah, ne imela nobenega smisla. Znano je namreč, da se pritožujejo glede prometnih neprilik ravnotako kot pri nas tudi v Franciji, Nemčiji, Avstriji, Madžarski in Italiji, da vozi ta vlak s francoskim premogom in da prihaja vlak z velikimi zamudami že iz Italije.

Pogoji Nemčije in Avstrije za mir leta 1916. Na razpravi preiskovalnega odseka nemške narodne skupščine proti bivšemu državnemu kancelarju von Bethmann Hollweg, je le-ta, zagovarjajoč se zaradi krivde na vojni, izjavil, da je bila Nemčija dne 12. decembra 1916, ko je sovražnim državam ponudila mir, pripravljena skleniti mir na nastopni podlagi: 1. Priznanje kraljestva Poljskega; 2. aneksija kurlandjskega in litvinskega ozemlja, ki bi v sporazumu s kraljevino Poljsko tvorilo od severa proti jugu se razprostirajočo strateško mejo proti Rusiji; 3. trgovinska pogodba z Rusijo, ozir. gospodarske prednosti; 4. jamstva v Belgiji, ki naj se po pogajanjih s kraljem Albertom kolikor mogoče določijo, event. aneksija Liegea in gotovega pasa ozemlja; 5. izpraznitev zasedenih pokrajin na Francoskem izvzemši Longwy in Briey ter izpraznitev Alzacije-Lorene po Francozih, nadalje vojna odškodnina in kompenzacije; 6. vrnitev kolonij, izvzemši Kiaučau, Karoline in Mariane, event. pridobitev države Kongo ali del te države; 7. odškodnina za Nemce v inozemstvu; 8. združitvev Luksenburške z Nemčijo, ker je potrebna za primer pridobitve Brieyja in Longwyja. — Avstrija je stavila te-le pogoje: 1. nedotakljivost monarhije; 2. malenkostna poprava meje z Rusijo; 3. strateška poprava meje proti Romuniji, nadalje Železna vrata itd.; 4. vzpodstavitvev kraljevine Srbije, pri čemer odstopi ta država gotova ozemlja Avstriji, Bulgariji in Albaniji, kar ostane, se gospodarsko združi z Avstrijo; 5. vzpodstavitvev Črnogore in poprava meje; 6. samostojnost Albanije pod avstrijskim protektoratom; 7. strateška poprava meje z Italijo brez aneksij. — Bethmann Hollweg je dostavil, da te zahteve niso bile conditio sine qua non ter da je on smatral avstrijske pogoje za pretirane, zlasti ker so Rusi bili zasedli velik del Galicije.

Velika vojvodinja Luksenburška se poroči. Velika vojvodinja Luksenburška Charlotta se poroči s princem Feliksom Bourbon-Parskim, z bratom bivše avstrijske cesarice Zite.

Izdajatelj: Konzorcij slovenskih dnevnikov.
Tiska tiskarna M. Hrovatin.
Odgovorni urednik Ivan Kovačič.